

neer deze volledige convergentie een feit is zal een aangepast instrumentarium en een betere rechtsbescherming het logische gevolg moeten zijn.

De auteurs zien deze convergentie in de praktijk in drie samenwerkingsvormen. Allereerst een volledig vrij verkeer van gegevens tussen justitiële en bestuurlijke autoriteiten voor alle sancties welke op deze niveaus kunnen uitgesproken worden (heffingen en reparatoire bestuurssancties, punitieve bestuursancties en strafrechtelijke sancties). Daarbij mogen de rechtsbeschermende vereisten zoals privacy en geheimhoudingsplichten niet uit het oog worden verloren. Als tweede en derde vorm van coöperatie worden een beperkt en een bijzonder handhavingsonderzoek genoemd. Het verschil is weer te vinden op het vlak van de rechtsbescherming. Slechts wanneer welbepaalde onderzoeksdaaden de rechten en vrijheden van de burger kunnen aantasten is een voorafgaande rechterlijke machtiging in de aangezochte staat vereist. Het instellen van deze methode van samensmelting tussen de internationale bestuurlijke en strafrechtelijke samenwerking vergt echter een bijzondere procedure wegens de institutionele scheiding sinds het Verdrag van Amsterdam. Een zogenaamde 'cross-pillarbenadering' zou een optie kunnen zijn.

Het is een terechte opmerking te wijzen op het feit dat het bestaande arsenaal aan internationale bepalingen niet meer overeenstemt met de realiteit aan interstatelijke verhoudingen zoals deze vandaag de dag voorkomt. De voorgestelde benadering kan echter idealiter worden voorafgegaan door een op elkaar afstemmen van de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke samenwerking op nationaal niveau.

Concluderend kan gesteld worden dat de bescherming van het rechtssubject opnieuw in een frontale aanrijding komt met de internationalisering van het rechtsverkeer. De samenwerking tussen de lidstaten van de Europese Unie op het vlak van fraudebestrijding kent geen rechtlijnig verloop, aspecten van rechtshulp in strafzaken en administratieve bijstand zijn met elkaar verweven tot een onontwarbaar kluwen dat volgens de auteurs beter zou samensmelten tot één geheel. De vraag of een volledige eenmaking gunstige gevolgen zou hebben in de richting van de doeltreffendheid van het recht en de rechtsbescherming zou echter het onderwerp kunnen vormen van een nieuw onderzoek.

Els DE BUSSEER

C. BLACK, T. VANDER BEKEN, B. FRANS, M. PATERNOTTE, *Reporting on organized crime. A shift from description to explanation in the Belgian annual report on organized crime*, Antwerpen, Maklu, 2001, 117 p.

In 2000 werd een onderzoeksovereenkomst gesloten tussen de federale politie en de onderzoeksgroep drugsbeleid, strafrechtelijk beleid en internationale criminaliteit. Dit resulteerde in een rapport "Measuring organised crime in Belgium: a risk based methodology".

In dit onderzoeksrapport wordt een vervolg gegeven op dit eerder verschenen werk. In opdracht van het Ministerie van Justitie werd nagegaan in welke mate het gebruik van een langetermijnmethodologie het jaarrapport over georganiseerde misdaad kon optimaliseren. Het onderzoeksrapport staat uitvoerig stil bij de methodologische aspecten die verbonden zijn aan het moeizame proces van

het zicht krijgen op de georganiseerde misdaad in België. Hierbij wordt rijkelijk geput uit buitenlands onderzoek. Op het eerste gezicht zou de lezer de verkeerde indruk kunnen krijgen dat dit rapport louter een methodologisch stuk is. Niets is minder waar. Resultaten van buitenlands onderzoek werden op zodanige wijze verweven dat de lezer zich een beeld kan vormen van onderzoeksbevindingen die tot op heden gedaan werden.

Het langetermijnmodel wordt uitvoerig besproken in verschillende onderdelen. Een eerste onderdeel bestaat uit een beschrijving van de conceptualisatie van het fenomeen op zich. Dit alles wordt gekaderd binnen het ondernemings-spectrum. Een tweede onderdeel bestaat uit methodologische aangelegenheden. Hierin gaat de centrale aandacht naar het gebruik van risico-inschatting bij de analyse van een conceptueel fenomeen zoals de georganiseerde misdaad. In dit onderdeel wordt gedifferentieerd naar de aard van de informatiebron. Dit is geen onbelangrijk gegeven, aangezien resultaten van metingen van dit fenomeen immers, net als traditionele delicttypes, onderhevig zijn aan de wetten van allereerste selectiemechanismen, waardoor de noodzaak van triangulatie zich opdringt. Ook het gebruik van indicatoren wordt besproken. Met indicatoren wordt niet enkel verwezen naar socio-economische en demografische variabelen, zoals dat doorgaans gebeurt in onderzoek naar de spreiding van traditionele criminaliteit, maar eveneens naar kenmerken van bedrijven, markten, organisaties, gebruik van strategieën, e.d.m. Het belang van deze stap mag niet onderschat worden, aangezien de validiteit van een onderzoek bepaald wordt door de kwaliteit van de indicatoren. Zij worden immers, zoals in elk handboek methodologie kan gevonden worden, geacht betrouwbaar en geldig te zijn. Een derde onderdeel is gewijd aan verschillende technieken die toelaten zicht te krijgen op risico-inschatting. Hieronder wordt onder meer aandacht besteed aan omgevingsscanning, netwerkanalyse, analyse van tegenstrategieën, marktscanning. Ten slotte worden strategische opties besproken, en worden aanbevelingen gedaan naar de wijziging van de methodologie die wordt gehanteerd in het jaarrapport van de georganiseerde misdaad.

Dit onderzoeksrapport is een voorbeeld van hoe sociaal-wetenschappelijk onderzoek een bijdrage kan leveren voor beleidswerk. Criminaliteitsbestrijding is immers niet meer denkbaar zonder uitvoerige kennis omtrent het te bestuderen fenomeen. Dat de klemtoon ligt op risicobeheersing, mag evenwel niemand verbazen. Het zou utopisch zijn te denken dat een samenleving zonder criminaliteit mogelijk is. Wat echter naar onze mening wel van belang is, is het detecteren en bestrijden van concentraties van criminele fenomenen in tijd, ruimte en over sociale groepen. Vanuit de omgevingscriminologie is men al lang van deze opvatting overtuigd. Alleen mag dergelijke opvatting niet leiden tot een reductionistische visie, waarbij enkel en alleen situationele controle de politieke agenda gaat beheersen, met als gevolg dat de aandacht naar de bredere sociale en economische context als voedingsbodem naar de achtergrond verdwijnt. Dat de auteurs zich bewust zijn van deze stelling blijkt echter uit het feit dat het rationele mensbeeld uit de Verlichting, de mens als *homo economicus* als invalshoek op de korrel wordt genomen.

We kunnen dan ook alleen maar hopen dat de beleidsactoren hier eveneens rekening mee zullen houden.

Lieven PAUWELS